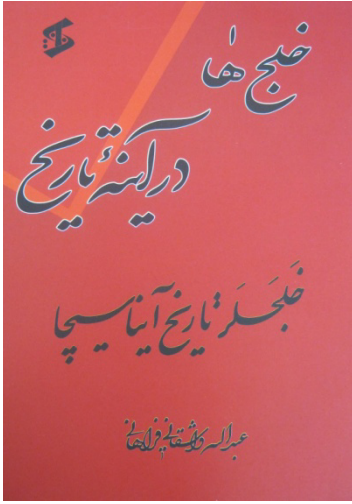

YAYIN TANITMA

Abdullah Vāşqānī Farāhānī (1390/2011-2012). *Xalaçhā dar āyine-yi tārix/ Xalaclar Tārih Āyināsiçā* ('Halaçlar Tarih Aynasında'). Tehrān, 239 s.

İran'da son dönemlerde Halaçlar ve Halaçça üzerine yeni yayınların yayınlanmakta olduğunu görmekteyiz. Bu yayınlar genellikle kendileri de Halaç Türkü olan ve Halaççanın yaşatılmasını ilke olarak benimsemiş olan kişiler tarafından yapılmaktadır. Daha önceki Halaçça üzerine yapılan çalışmalar bilindiği üzere 70'li yıllarda Almanya, Göttingen kürsüsünde Gerhard Doerfer'in yönetiminde başlatılmış ve birçok yayın yapılmıştı. Türkiye'de maalesef tehlike altında olan bu dil yeterince ilgi görememiştir. İran'da yapılan bu yayınlar bir dilin yeniden canlanması için yapılan önemli girişim olarak görülebilir. Nitekim bu dilin çok fazla değil bir yirmi yıl içinde kaybolup gideceği düşüncesi hâkimdir. Bundan ötürü Halaçça ile ilgili yazılan her çalışma bizim için önem taşımaktadır.

Elimizdeki eser, daha önce Halaçça'nın gramer kitabını da hazırlamış olan Abdullah Vāşqānī Farāhānī'nin Halaçların tarihi üzerine yazılmıştır. (bk. TTD duyuru sayfasında: Abdullah Vāşqānī Farāhānī, *Mebani-ye dastur-e zaban-e Xalacī (Xalaç Tili Bilgisi Qurağı)*, Tahran, Vayna, 1391/2012)

Vāşqānī, 239 sayfa olan bu kitabını Farsça olarak hazırlamış ve kitabın sonuna Halaçça'dan şiir ve atasözleri eklemiştir. Kitabın ön yüzünde Halaç ve Farsça eserin başlığı yanı sıra, arka kapağında "Menim Gülüm" isimli on mısradan oluşan Halaçça bir şiir bulunmaktadır.

Adı geçen kitap Halaçların tarihi, yaşadığı yerler, bugünkü Halaç yazarları/şairleri, Halaçlardan kalan tarihî eserler, tarihte bilinen Halaç asıllı yöneticiler hakkında bilgi vermektedir. Bunun yanında, kitabın 209-214 sayfalarında Halaçça şiirler bulunmaktadır. Sayfa 215-217'de Arap-Fars harfli Halaç alfabesi ve Latin harfli karşılığı verilip her harf için örnek verilmiştir. Kitabın son bölümünde bizim için hem filolojik hem de folklorik önem taşıyan Halaçça yetmiş dokuz atasözü bulunmaktadır. Arap-fars alfabesi ile yazılan bu atasözlerinin Latin harfli transkripsiyonu ve Farsçası birlikte verilmiştir. Kitap sonsöz (âxırqı sez) ve kaynakça ile sonlanmaktadır.

Vāşqānī'nin bu çalışmasının Halaçları tanımak için önemli bir kaynak olduğunu düşünmekteyiz. Ancak eserin Farsça olarak hazırlanması Türk okurunun bundan faydalanmasını güçleştirmektedir. Bundan ötürü İran'da bu konu üzerine yapılan çalışmaların Türkçe veya Azerbaycan Türkçesi ile yayınlanması - küreselleşen dünyamızda günden güne yok olan kültürlerle ve dillere her gün yenileri eklenirken-, Türk tarihi ve kültürünü aydınlatmada önemli bir yere sahip olan Halaççanın ışığının sönmemesine, yeniden yanmasına yardımcı olacaktır.